

proposta de taller formatiu per al professorat

cinefòrum
HOLOCAUST I DEPORTACIÓ
HISTÒRIA, MEMÒRIA I CINEMA

presentat per

ASSOCIACIÓ

BUCHENWALD

asbuchenwald@gmail.com

Triangle Blau

Associació per a la
Preservació i Difusió
de la Memòria Històrica

infotriangleblau@gmail.com

REPUBLICANS DE XATAVA

republicansdexativa@gmail.com

octubre de 2023

Com diuen els savis, “el poble que oblida la seva història, està condemnat a repetir-la”. Per això en l’actualitat on desgraciadament les notícies ens posen cada dia al davant un panorama d’una preocupant creixent de la crisi ambiental, econòmica i social, i on patim un rebrot de l’extrema dreta i el neofeixisme a Europa i al món, ens cal recordar, treballar i sensibilitzar sobre tot el que va passar i posar les eines necessàries per evitar la seva repetició.

I aquí és on el món educatiu té un paper cabdal. Cal introduir en els currículums i en les activitats docents als centres la explicació d’aquest període tant transcendent per la història de la humanitat que va ser el nazisme i els camps de concentració i d’extermini, per a fer aquesta reflexió imprescindible sobre la condició humana i el present i el futur de la humanitat.

Perquè com diu Theodor Adorno “si la educació té algun sentit, es que Auschwitz no es repeteixi”.

Per això presentem aquesta proposta de Cinefòrum Taller per a facilitar una eina al professorat que ajudi a la divulgació i la sensibilització de la història i a posar en valor els valors humanístics.

presentació de l’activitat

objectius:

- ✓ Formar al professorat de secundària i donar eines didàctiques per a desenvolupar a l’aula una visió del que va ser l’Holocaust i la deportació als camps nazis , i la seva vinculació amb l’actualitat.
- ✓ Explicar el perquè i com el Nazisme, un dels períodes més foscos de la història de la humanitat, va fer possible el major genocidi de la Història de la Humanitat. I fer-ho a través del recurs al cinema.

metodologia:

- Presentació de la temàtica i dels objectius de l’activitat.
- Breu introducció sobre la deportació als camps nazis.
- Els deportats i deportades del País Valencià
- Presentació de L’Holocaust, la deportació i la seva memòria a partir d’una seqüència didàctica de 6 fragments cinematogràfics, seleccionats de films comercials de ficció produïts durant les dues últimes dècades.
- Per a cadascuna de les seqüències:
  - Presentació del film i del fragment.
  - Visualització del fragment.
  - Comentari de les principals idees-força i reflexions que aporta.
  - Debat obert sobre aquestes idees.
- Al final de tota les seqüència didàctica es realitza una reflexió conjunta i s’obre un debat

sobre les principals conclusions generals de l'activitat.

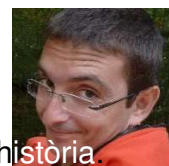
durada:

- El taller de formació té una durada de 5 hores, que es pot completar fins a les 8 h. ampliant alguns continguts, i afegint més material didàctic.
- L'activitat amb l'alumnat, té una durada de 90' (el metratge dels fragments és de 31').

conductors:

Xesco Montañez

- tècnic municipal d'educació
- historiador interessat en la virtualitat del cinema per a la didàctica de la història.

Enric Garriga

- president de l'Associació Buchenwald.
- expresident d'Amical de Mauthausen i altres camps.
- membre del comitè Internacional del camp de Buchenwald.
- i fill del deportat Marcel·li Garriga.

la deportació als camps nazis

Breu introducció : Deportats i deportades. Dades i cronologia.

- CRONOLOGIA DELS CAMPS DE CONCENTRACIÓ.

- primera etapa - 1933: - "camps salvatges".
- segona etapa - 1933-1937 - institucionalització del sistema.
- tercera etapa - 1938-1941 - internacionalització del sistema concentracionari.
- quarta etapa - 1942-1944 - massificació i extermini.
- cinquena etapa - 1944-1945 - desintegració i final.

- GEOGRAFIA/ LOCALITZACIÓ DELS CAMPS.

- LA DEPORTACIÓ REPUBLICANA.

- DONES ALS CAMPS. RAVENSBRUCK.

- ELS DEPORTATS i DEPORTADES DEL TERRITORI.

- deportats/deportades de la localitat o la comarca

- BASES DE DADES PRINCIPALS.

- * Arxiu Arolsen.

<https://arolsen-archives.org/>

* Memorial Democràtic. <https://memria.gencat.cat/ca/que-fem/banc-memoria-democratica/fons/deportats-catalans-i-espanyols-als-camps-nazis/>

primer fragment:	PLANIFICACIÓ	paraules
Conspiracy Frank Pierson, EEUU, 2001		escena (4'19")
	A la Conferència de Wannsee (gener 1942), l'oficial de la SS Reinhard Heydrich assumeix la direcció del programa d'extermini massiu dels jueus de l'Europa ocupada.	
contingut:	Desenvolupament tecnocràtic de la Conferència de Wannsee sota el lideratge de les SS.	
Idees força:	-Planificació: Acceleració del genocidi impulsat per l'Estat Nazi durant la Segona Guerra Mundial. -Discriminació: modificació de les Lleis de Nuremberg (1935) per facilitar l'extermini. -Eufemisme: freda tergiversació ideològica de la terminologia (<i>evacuació</i>) per gestionar una presa de decisions que vulnera criminalment els DDHH.	
bibliografia:	https://historia.nationalgeographic.com.es/a/conferencia-wannsee-fin-problema-judio_16118	

segon fragment:	DEPORTACIÓ	aigua
Der letzte zug - El último tren a Auschwitz Joseph Vilsmaier i Dana Vávrová, Alemanya, 2006		escena (3'44")
	Abril de 1943. A l'interior del vagó, part dels últims 688 jueus berlinesos deportats suporten unes condicions inhumanes camí del camp d'extermini.	
contingut:	Deportació en ferrocarril. Logística	
Idees força:	-Combois de la mort: insalubritat, patiment físic i mental dins dels vagons de ramat. -Col·laboracionisme: procés de grans dimensions quantitatives que implica una gestió complexa i una visibilitat evident -Extorsió: lucre i aprofitament de la indefensió i vulnerabilitat dels deportats.	
bibliografia:	"El largo viaje" Jorge Semprún Ed.Tusquets	

<i>tercer fragment:</i>	INTERNAMENT	fotografies
El fotógrafo de Mauthausen Joseph Vilismaier i Dana Vávrová, Alemanya, 2006		escena (3'57'')
		
<p>Un grup de deportats republicans espanyols són rebuts al camp de treball de treball de Mauthausen.</p>		
<i>contingut:</i>	Deportació Republicana dins de l'univers concentracionari.	
<i>Idees força:</i>	<ul style="list-style-type: none"> -Deportació Republicana a Mauthausen, l'anomenat el "camp dels espanyols" (1939-1945). -Internament dels deportats: violència física (<i>kapos</i>) i simbòlica (matriculació) i psicològica (nuesa). Deshumanització i despersonalització dels presoners per la categorització (triangles). -Documentació exhaustiva de processos i incidències. Francesc Boix: resistència i testimoni durant els Judicis de Nuremberg (1945-46) 	
<i>bibliografia:</i>	"Els camps de concentració nazis. Paraules contra l'oblit" Rosa Torán Ed 62 2005	

<i>quart fragment:</i>	SUPERVIVÈNCIA	casa
Sorstalanság - Sin destino Lajos Koltai, Hongria, 2005 basada en el llibre homònim de l'Imre Kertész (premi Nobel de Literatura 2002)		escena (6'10'')
		
<p>L'any 1945, Gyurka és un jove supervivent dels camps que vol retrobar-se amb la seva família.</p>		
<i>contingut:</i>	Gestió del retorn a casa després dels camps.	
<i>Idees força:</i>	<ul style="list-style-type: none"> -Despatrimonialització: Espoli massiu de propietats que van passar a mans del col·laboracionisme. Ruïna econòmica familiar i personal. -Trauma: dificultat per assumir el sentit col·lectiu i individual de l'experiència dels camps. <i>L'home a la recerca del sentit</i> (Víctor Frankl, 1946). -Culpa: gestió emocional de la supervivència i construcció d'un relat de vida des de la memòria personal de l'experiència viscuda. 	
<i>bibliografia:</i>	"Sense destí" Imre Kertész . Ed Quaders Crema 2003	

<i>cinquè fragment:</i>	JUDICI	banalitat
Hannah Arent Matgerethe Von Trotta, Alemanya 2012		escena (3'10")
	L'any 1962, després de cobrir periodísticament el judici de l'Adolf Einchmann pel diari The New Yorker, la filòsofa Hannah Arendt reflexiona públicament sobre el procés judicial.	
<i>contingut:</i>	Breu dissertació acadèmica de l'Hannah Arendt davant dels seus alumnes universitaris.	
<i>Idees força:</i>	-Normalitat social, ètica i responsabilitat individual i col·lectiva. La banalitat del mal: <i>Einchmann a Jerusalem</i> (Hannah Arendt, 1963). -Educació, cultura i antifeixisme. El cas de la República de Weimar.	
<i>bibliografia:</i>	"Eichmann en Jerusalén" Hannah Arendt Ed.Lumen 2012	

<i>sisè fragment:</i>	MEMÒRIA	lluita
Les hétéitiers – La professora de història Marie-Castill Menti6n-Schaar. França 2014		escena (6'29")
	Els alumnes de l'Institut Léon-Blum de Créteil (Val-de-Marne, França), reben a classe a l'ancià Léon Zyguel, qui rememora la seva deportació de jove al camp de Buchenwald.	
<i>contingut:</i>	Memòria viva a l'aula.	
<i>Idees força:</i>	-Dignitat, testimoniatge i la transmissió de la memòria. Montserrat Roig: <i>si hi ha un acte d'amor, aquest es la memòria</i> . -Més enllà de la memòria viva. L'educació sobre l'Holocaust i la Deportació Republicana sense supervivents. Juraments de Buchenwald i Mauthausen i relleu generacional. -Els valors republicans. Europa i els Drets Humans.	
<i>bibliografia:</i>	Web Xarxa Mai Més http://xarxamaines.org/ Web Memorial Democràtic / educació https://memoria.gencat.cat/ca/inici	

El missatge dels deportats i deportades avui.

- **Els juraments de Buchenwald i de Mauthausen.**
- **Els valors republicans.**
- **La declaració Universal dels Drets Humans.**
- **Els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).**
- **Activisme i lluites compartides.**
-

per a saber-ne més

- base de dades dels deportats i deportades , del Memorial Democràtic.
- <https://banc.memoria.gencat.cat/ca/app/>
- web Amical de Mauthausen i altres camps.
- <http://amical-mauthausen.org/ca/>
- web Amical de Ravensbruck
- <https://www.amicalravensbruck.org/>
- web Projecte Buchenwald.
- <http://projectebuchenwald.blogspot.com/>
- web Triangle Blau .
- <http://www.triangleblau.com>
- web Amical de Dachau.
- <http://www.amicaldachau.org>
- web Amical de Neuengamme.
- <https://amicaldeneuengammesp.org>
- web Triangulo Azul.
- <https://memoriahistorica.org.es/trianguloazul>
- “De la resistència i la deportació. 50 testimonis de dones espanyoles” Neus Català. Memorial Democràtic 2015
- “Dia internacional de commemoració de les víctimes de l’Holocaust” Guia pràctica per a saber-ne més. Marta Simó. Parlament de Catalunya 2021

**HOLOCAUST I DEPORTACIÓ:
MEMÒRIA, HISTÒRIA I CINEMA**
TALLER FORMATIU PER A PROFESSORAT

DILLUNS 7 DE NOVEMBRE DE 17 A 20h
Espai Santa Eulàlia
Plaça de la Vila
GIRONELLA
Inscripcions: crp-bergueda@xtec.cat

ORGANITZA:

**HOLOCAUST I DEPORTACIÓ:
MEMÒRIA, HISTÒRIA I CINEMA**
TALLER FORMATIU PER A PROFESSORAT

DIVENDRES 14 D'OCTUBRE, DE 17 A 20h

CRP ALT EMPORDÀ
(MARIA ÀNGELES ANGLADA, 12, FIDORERS)
MÉS INFORMACIÓ I INSCRIPCIONS: 726090614@xtec.cat

ORGANITZA:

**HOLOCAUST I DEPORTACIÓ:
MEMÒRIA, HISTÒRIA I CINEMA**
TALLER FORMATIU PER A PROFESSORAT

DIDUS 7 DE JULIOL, DE 18.30 A 19 H
AL CASAL PERE QUART (RAMBLA, 66)

Més informació i inscripcions a:
memoriahistoria@ajabadell.cat

**CINEFÒRUM: Memòria,
deportació i cinema**

Ajuntament de Cubelles
La regidoria de Memòria històrica organitza aquest cinefòrum
a càrrec de Susanna Hernández, responsable i expert en cinema,
i Enric Garriga, president de l'associació Buchenwald
Centre Social Joan Ruy i Pons | Dijous 5 de maig | 18.00 h

HOLOCAUST I DEPORTACIÓ

HISTÒRIA - MEMÒRIA - CINEMA

ASSOCIACIÓ BUCHENWALD
Triangle Blau

